

סוכה פרק ראשון סוכה

ב.

עין משפט נר מצוה

א א מיי פ"ד מהלכות סוכה הלכה א סמג עשין מג טושי"ע א"ח ס"י מלג סעף א:
 ב ב מיי שם טושי"ע שם סעף ח:
 ג ג מיי שם הלכה ב סמג שם טושי"ע א"ח סימן מלג סעף ב:
 ד ד מיי שם פ"ה הלכה יט וסמג שם טושי"ע א"ח ס"י מלג סעף א:
 ה ה מיי פ"ו מהלכות שבת הלכה יד סמג עשין דרכי א טושי"ע א"ח ס"י שסג סעף כו:
 ו ו מיי פ"ו מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טושי"ע א"ח סימן מלג סעף א:
 ז ז מיי פ"ו מהל' סוכה הלכה ה סמג עשין מג טושי"ע א"ח סימן מלג סעף א:

סוכה. מאי שנא גבי סוכה דרתי פסולת ומאי שנא גבי מבוי דרתי תקנתא. והא דלא פריך מאי שנא גבי הסך דתני פסולה ותקנתא דמתן בפרק לולב הגזול (לקמן דף לב:) או שהיו עניניו מרובין ומעליו פסול ואם מייעטן כשר דלא פריך אלא מסוכה ומבוי שדיים שזה לענין גובה ושניה לשון משנתו ועוד דלגי הדס אלטרין למינתי תקנתא דס"ד אמינא כיון

סוכה

היה תני ימעט חיישין דילמא טעי אמינא לומר ימעט לכתמילה ודיעבד כשרה וקדקד בלשונו דלמא אמי לדי אסורא דלאורייתא ותני פסולה אע"ג דלא הוי לישינא מעליא כמו ימעט אבל במבוי דרבנן לא חייש ותנא ימעט שהוא לישינא מעליא כדאשכחן בריש פסחים (דף ג.) שעסק הכתוב כונה אומיות שלא להזילא דבר מגונה מפיו ובקונטרס לא פירש כן אי נמי יש לומר דלשון ימעט משמע מומרא דרבנן בעלמא ופסולה משמע דלאורייתא ובפרק זמנה מדליקין (שבת דף כב.) דלמרינן נר חנוכה שהניחה למעלה מעשרים אמה פסולה כסוכה וכמבוי אגב דמתן כסוכה נקט נמי גבי נר חנוכה פסולה א"י אי היה תני ימעט היה משמע כמות שהיתה מדלקת שפילנה זה אינו למאן דלמיר דהלקה עושה מצוה ואפי' למ"ד הנחה עושה מצוה חיישין דהרואה אומר לזוכו הוא מדליקה כדלמרינן גבי הדליקה צנינים והניחה צמון:

סוכה אשהיא גבוהה למעלה מעשרים אמה פסולה ורבי יהודה מכשיר ושאניה גבוהה עשרה טפחים ושאין לה (שלשה) דפנות וישחמתה מרובה מצלתה פסולה: **גמ'** תנן התם מ"בוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט רבי יהודה אומר אינו צריך מאי שנא גבי סוכה דרתי פסולה ומאי שנא גבי מבוי דרתי תקנתא סוכה דלאורייתא אימא מבוי דרבנן תני תקנתא ואיבעית אימא בדלאורייתא נמי תני תקנתא מיהו סוכה (דנפישו מילתה) פסיק ותני פסולה מבוי דלא נפישו מיליה תני תקנתא מנה"מ אמר רבה דאמר קרא ולמען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל עד עשרים אמה אדם יודע שהוא דר בסוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה משום דלא שלמא בה עינא רבי זירא אמר מהכא וסוכה תהיה לצל יומם מחורב עד עשרים אמה אדם יושב בצל סוכה למעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה העושה סוכתו בעשתרות קרנים הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל התם דל עשתרות קרנים איבא צל סוכה הכא דל דפנות ליבא צל סוכה ורבא אמר מהכא בסוכות תשבו שבעת ימים אמרה תורה כל שבעת הימים צא מדירת קבע ושב בדירת עראי עד עשרים אמה אדם עושה דירתו דירת עראי למעלה מעשרים אמה אין אדם עושה דירתו דירת עראי אלא דירת עראי אלא אביי מעתה עושה מחיצות של ברזל וסיבך על גבן הכי נמי דלא הוי סוכה א"ל הכי קאמינא לך עד כ' אמה אדם עושה דירתו דירת עראי כי עביד ליה דירת קבע נמי נפיק למעלה מכ' אמה דאדם עושה דירתו דירת קבע כי עביד ליה דירת עראי נמי לא נפיק בולחו

רבינו הגנאל

סוכה שהיא גבוה מעשרים אמה פסולה ור' יהודה מכשיר. ותנן בעירובין מבוי שהוא גבוה מעשרים אמה ימעט. מאי שנא מבוי דקתי תקנתא, כלומר ימעט זה הגובה, ויודי הקורה למטה מעשרים אמה ויתקן המבוי והוכשר. ולגבי סוכה תני פסולה, להני נמי גבי סוכה ימעט. ושניין סוכה שפילתה בגובה דלאורייתא, ונפישו מיליה, תני פסולה. מבוי שהוא מדרבנן כו'. ובאו לבאר מניין כי הגובה פוסל בסוכה. רבה אמר מהא, למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל, כל סוכה שאינה דירתה דהאי סוכה במצוה היא, אינה סוכה. ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יודע שדר בסוכה. דלא שלמא בה עינא, לפיכך פסולה. ור' זירא אמר (ל' דברתיב) וסוכה תהיה לצל יומם מחורב וגו', וכת' נכי בסוכות הושבתי את בני ישראל, ולמעלה מעשרים אמה אין אדם יושב בצל סוכה אלא בצל דפנות. ודחי אביי אלא מעתה מקום שאין התמה וזורת כגון עשתרות קרנים, אם יעשה באותו מקום סוכה אינה סוכה משום שאין שם צל מפני תמנה. ושני התם דל עשתרות קרנים המונעים התמה ונמצא הסך במקום אחר רחוק מזה המקום שהוא תחת הסך כי הוא מוצל. רבא אמר מדכתיב בסכת תשבו שבעת ימים, ד' ימים בלבד, שמע מינה דירת עראי בעינא, ולמעלה מעשרים אמה דאי דירת קבע היא ואינה דירת קבע. ור' זירא אמר, אבל למטה מכ' אמה דמשכחת לה דעביד איניש דירתי עראי אפי' דעביד לה מעין דירת קבע כשרה.

לקצוע הנסכים במסמרים שלא ירדו גשמים כסוכה ואפילו תימני לומר דלסקור משום גזרת תקרה כי היכי דלמיר לקמן צפיקין (דף ד.) גבי פלוגתא דר"מ ורבי יהודה דמסככין צפיקין מוכשרת זהו אמי למימר מה לי לסקך זהו מה לי לישב תחת תקרת ביתי וציתו ודאי פסול דלאורייתא דסוכה אמר רחמנא ולא ביתי של כל ימות השנה מ"מ כיון דלא אסור אלא מדרבנן לא שייכא למימר שהגשמים סימן קללה וי"ל דניח דלא חיישין בדפנות אי עביד להו קצע מ"מ צמכה שעיקר הסוכה על שם הסך לא מתכשרה עד דעביד לה עראי ומה"ט נמי ינחא לרבי זירא דדריש גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קצע. כרבי

סוכה. ורבי יהודה מכשיר. בגמרא (ב) מפרש פלוגתייהו: ושאניה גבוהה עשרה. בגמרא (ג) מפרש טעמא: שלש דפנות.

נמי בגמרא (ד) יליף להו: ושהחמה מרובה מלמטה. המועט כגול ברוב והרי הוא כמי שאינו ועל שם הסך קרויה סוכה: **גמ'** מבוי שהוא גבוה. מבוי שהוא פחות מלמטה מסך שלש דפנות ורלשו פתוח בצלחת מן החלירות. והלירות פתוחות לו ויואלות וזאות לרשות הרצים הרי הוא רשות היחיד לבני חלירות ואסרו חכמים להזילא מרשותו לרשות חצירו בלא עירוב שהחלירות כל אחת רשות לעצמה והמבוי רשות לכולן והלירות צו שיתוף להשתתף כל החלירות צפת או ציין ולהניח השיתוף בצלחת מן החלירות. ולפי שאין לו מחילה רביעית וקרוב הוא להיות דומה לרשות הרצים הלכך הוה הכר ברלשו הפתוח לרשות הרצים או לחי זקוף או קורה מכוול לכותל ולס גבוהה הקורה מעשרים אמה: ימעט. ישיל: אינו לרז. והתם מפרש טעמא: סוכה מדלאורייתא. מעשרים אמה דילה ילפינן מדלאורייתא וקודם שנסנית המשנה נלמרה שיעורה מסני: תני פסולה. שייך למינתי זה לשון פסול כלומר לא נעשית כתורה וכהלכה: מבוי. דכוליה מדרבנן דמדלאורייתא סגי ליה בשלש מחילות ואינו צריך לקורה זו אלא מדרבנן: תני סוכתא. דלא שייך למתני זה לשון פסול דמאן פסלה קודם שנסנית משנה זו הרי היא תחת הרלחו ומנוחו: ואיבעית אימא דלאורייתא נמי. שייך למימר דומין תקנותיהו זו לזו ורזין לשנות הלשון לכל תקנה ותקנה כגון בגבוהה ימעט וכשאניה גבוהה יגביה ושאין לה שלש דפנות יעשה לה ושחמתה מרובה יוסף סך הלכך פסיק ותני פסולה דמני למיכללינהו לכולהו בהך פסולה דקיימא לן (פסחים דף ג.) ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה: מבוי לא נפיש מיליה. צלחת משנה: למען ידעו. עשה סוכה ששיבתה ניכרת לך דכתיב ידעו כי צככות הושבתי צייתי לישב. הכי דריש ליה ואע"ג דלין יואל מידי פשוטו דהיקף עניי כבוד מיהו דרשנין ליה לרשעה: דלא שלמא זה עינא. שאינו רואה את הסך וסוכה היינו סך כשמה: וסוכה שהיה לל. אלא משמע אין סך אלא העשוי לל: אלא כל דפנות. שהללני מגיעין זה לזה מתוך גובהן של דפנות ואין צריך סך. ולקמ"ט מוקי פלוגתייהו לר' זירא בשאין זה אלא ארבע על ארבע דקיס להו לרבנן דבהאי שיעורא ליבא כל סך אלא כל של דפנות:

עשתרות קרנים. שני הרים והשפלה ביניהם ומתוך גובה ההרים אין חתמה וזרחת שם בשפלה: דל דפנות ליבא כל סוכה. שחמה בזה ומחמ"מ מנאל שמה בטל: שבעה ימים. סוכה של שבעה ותו לא דהיינו עראי ודייה במחילות קלות: למעלה מעשרים. צריך לעשות יסודותיה קצועין שלא תפול: עד עשרים אמה ורלס עושה כו'. שפיר דמי דודאי יש בכלל קצע עראי והרי עשה כתורה ועל כרחך לא הקפידה תורה על העראי אלא לשם שיעור לתת לך שיעור בגובהה שתהא יכולה לעמוד ע"י יחידות עראי: כולחו

מדת' וסוכה תהיה ללל הא כתי' נמי מזרס וממטר וניצעי נמי שלא ירדו גשמים לתוכה אלא ודאי משום דבעינן סככה עראי וא"כ הוה ליה קצע. כרבי

(א) [לקמן ע' עירובין ב.], (ב) [נ"ל שלם, א] [לקמן ע"ב:], (ג) עירובין ב.], (ד) [נ"ל מלמטה מעשרים כו.], (ה) [נ"ל דנפישו מיליה וכו' בעירובין ב.], (ו) [שם ג.], (ז) [לקמן ע' א.], (ח) [לקמן ע' א.], (ט) [לקמן ד.], (י) [לקמן ע' א.], (יא) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יב) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יג) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יד) [נ"ל, ט] [בס"א:], (טו) [נ"ל, ט] [בס"א:], (טז) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יז) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יח) [נ"ל, ט] [בס"א:], (יט) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כ) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כא) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כב) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כג) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כד) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כה) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כו) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כז) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כח) [נ"ל, ט] [בס"א:], (כט) [נ"ל, ט] [בס"א:], (ל) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לא) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לב) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לג) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לד) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לה) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לו) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לז) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לח) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לט) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לך) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לם) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לנ) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לו) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לז) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לח) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לט) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לך) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לם) [נ"ל, ט] [בס"א:], (לנ) [נ"ל, ט] [בס"א:].

תורה אור השלם

1. למען ידעו דורותיכם כי בסוכות הושבתי את בני ישראל בדוריאני אותם מתוך מצרים אני יי אלהיכם:
2. וקצה תהיה לצל יומם מחורב ולמנוחה ולקמתור מתוך ומקור: ישעיהו ד ו
3. בסבת תשובו שבעת ימים: בל האזרח בישאל ישובו בסבת: ויקרא כג מב

מוסף רש"י

דתי תקנתא. דמני ימעט ורנא מנה פסול (שנובין ב.) סוכה דלאורייתא. דעעמא לדיה דלאורייתא כדלמרינן גלמתינ דיעו דיומתיס (שם). תני פסולה. הוילי וכנר מינות משה חבילי מנה מזה וזכא חמתיס לפרס לך שייך לא עשה כן פסולה. שייך למינתי זה לשון פסולת ואף על גב דמהני הוא לא תקנתא. כל כמה דלא מתקן לה אקירא פסולה (שם). מבוי דרבנן. דל עיקריה דרבנן הוא לא שייך למימר זיה לשון פסולה. שהרי כן החמילו להלכות מעטק מני ותורמי ומה פסול שייך למימר, אחי לא הודיעו רבנן שיעריה בהכי ליתמינא חל לא עסק כן פסול (שם). דלאורייתא נמי תני תקנתא. בעלמא בעינא דחרינא (שם). דנפישו מילתה. דקמתי שאין לה שלש דפנות ושאניה גבוהה עשרה ושחמתה מרובה מליתא. פסיק ותני פסולה. דהשתא מני כיל ותני להו כולה כחדא, דלא היה תני תקנתא לא הוי מני לערבינו ולמתינו. דשדאין לה שלש דפנות בהכי ליתמינא יעשה לה דופן, ובשאין גבוהה צני למינתי יגביה, ובשחמתה מרובה יוסף על סככה, ונלמס מר (פסחים ג.) אמרס ישנה אדם לתלמידו דרך קצרה (שנובין ב.). דל. הסך (לקמן ע' א.).

(א) כ"ו נוסף ע"י מ"י המוקף במסגרותיו הוא ע"פ השער.

(ב) נכלא תמלה זו ומתמת.